

**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
І.І.МЕЧНИКОВА**

Факультет філологічний
Кафедра загального та слов'янського літературознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

професор Хмарський В.М.

“

2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

АВТОРСЬКІ СВІТИ ПИСЬМЕННИКІВ-НЕОРОМАНТИКІВ

Рівень вищої освіти: третій (доктор філософії)

Спеціальність: 035 Філологія

2020 – 2021

**Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни
«Авторські світи письменників-неоромантиків»**

Розробник: **Мусій Валентина Борисівна, доктор філологічних наук,
професор, завідувачка кафедри загального та слов'янського
літературознавства**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загального та
слов'янського літературознавства

Протокол № 1 від «3» вересня 2020 року

Завідувач кафедри *MB* Мусій В.Б.

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) філологічного факультету

Протокол від № 1 від «8» вересня 2020 року

Голова НМК *HV* Н.В.Кондратенко

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>вечірня форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3/3 годин – 90 / 90 залікових модулів – 1/1 змістових модулів – 2/2	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 035 Філологія Рівень вищої освіти: третій (доктор філософії)	Нормативна / за вибором (ВНЗ / аспіранта)	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	1-й
		<i>Семестр</i>	
		2-й	2-й
		<i>Лекції</i>	
		16 год.	16 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		14 год.	14 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		60 год	60 год.
		Форма підсумкового контролю: залік	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - сформувати у молодих дослідників літератури уявлення про твір як ментальну єдність, яка створена за естетичними законами й містить в собі задані почуттями та свідомістю письменника механізми породження у читача комплексу думок та почуттів, як прояв художньої комунікації.

Завдання:

- 1) формування у здобувачів стійких навичок самостійного здійснення аналізу художнього твору; вміння аналізувати текст з точки зору складових понять «словесність» та «художність»;
- 2) активізація прагнення здобувачів самостійно досліджувати основні закономірності функціонування літератури в синхронічному та діахронічному аспектах; здійснення наукового керівництва цим процесом;
- 3) розвиток творчих здібностей молодих дослідників у галузі літературознавчих досліджень;
- 4) поширення знань здобувачів у галузі історії та теорії літератури;
- 5) сприяння оволодінню здобувачами сучасними напрямками та стратегіями філологічного аналізу та тлумачення тексту художнього твору.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

а) загальні компетентності (ЗК):

- **ЗК-1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей.

- **ЗК-2.** Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел.

б) спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК-1. Здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

СК-2. Здатність збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх.

Програмні результати навчання:

ПРН-1. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.

ПРН-2. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.

ПРН-3. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.

ПРН-4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, що становить 3 кредити ЄКТС.

2. Зміст навчальної дисципліни

1. ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1: НЕОРОМАНТИЗМ У СВІТЛІ КАТЕГОРІЇ «ПЕРЕХІДНІСТЬ».

Тема 1. Сучасні погляди на зміст категорії «перехідність». Категорія «перехідність» у сучасній гуманітаристиці: перехідні художні системи; перехідні культурно-історичні епохи. «Перехідність» як ключова категорія синергетики, міждисциплінарного напрямку сучасної науки, значення ідей І.Р. Пригожина для розуміння діалогу культур, літературного процесу як сукупності нелінійних процесів.

Тема 2. Романтизм та неоромантизм як перехідні художні системи. Романтизм у системі категорій, які позначають перехідність: романтизм як «передчуття майбутнього» (Н.І. Неженець); романтичне бачення Шекспіра як романтика, романтизм як синонім модернізму. Романтизм у системі «перед-» й «нео-». Передромантизм кінця XVIII-початку XIX ст. як перехідна художня система. Діалогічні відношення між романтизмом й неоромантизмом. Точки зору вчених на специфічні риси неоромантизму: впевненість в можливість втілення ідеалу у повсякденність; намагання виразити духовну красу індивіду; динамічність сюжету, тяжіння до екзотики, фантастики; антитетичність, надання універсального сенсу образам й ситуаціям. Романтична естетика й її ознаки в передромантизмі й неоромантизмі; романтична концепція світу та людини й її ознаки у передромантизмі й неоромантизмі; романтичні мотиви, символіка, образи у передромантизмі й неоромантизмі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2: «АВТОРСЬКИЙ СВІТ» ЯК ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧА КАТЕГОРІЯ. АВТОРСЬКІ СВІТИ МИТЦІВ-НЕОРОМАНТИКІВ: РИСИ ІНДИВІДУАЛЬНІ ТА ТИПОЛОГІЧНІ.

Тема 3. Сутність категорії «авторський світ». Науковий досвід кафедри світової літератури Одеського національного університету у дослідженні категорій «авторський світ», «світ автора», «художній світ», «картина світу» і так інше. Авторський світ як відповідь автора на комплекс проблем дійсності, яка обумовлена його внутрішнім складом а також особливостями його свідомості та яка втілена за допомогою художніх засобів цим митцем у його творчості як цілості. Ключове значення у розкритті авторського світу саме

особливостей світосприйняття та світорозуміння кожного митця як неповторної індивідуальності.

Тема 4. Індивідуальні авторські світи письменників-неоромантиків.

Поєднання неповторності авторських світів кожного з письменників-неоромантиків з їхньою типологічною обумовленістю зв'язком з романтичними естетичними принципами. Прояв у їхній творчості рис регіональних літератур. Тяжіння до романтизму як специфічна риса літератури Німеччини, етапи розвитку романтизму від передромантиків Ж.П. Рихтера та Ф. Г'льдерліна, до романтизму Р. Вагнера; неоромантична творчість Т. Шторма. Українські письменники-неоромантики. Неоромантизм у російській літературі. Авторські світи англійських неоромантиків. Особливості американської неоромантичної літератури. Неоромантизм в літературі Франції.

1. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Вечірня форма					
	усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1												
	.											
Тема 1. Сучасні погляди на зміст категорії «перехідність»	16	4				12	16	4				12
Тема 2. Романтизм та неоромантизм як перехідні художні системи Практичне заняття: Стилізація як складова романтичного художнього світу	20	4	2			14	20	4	2			14
Разом за першим змістовним модулем	36	8	2			26	36	8	2			26

		МОДУЛЬ 2										
Тема 3. Сутність категорії «авторський світ».	20	4				16	8	2				20
Тема 4: Індивідуальні авторські світи письменників-неоромантиків Практичні заняття: 1. Романтизм Рихарда Вагнера та неоромантизм Теодора Шторма. 2. Українські письменники-неоромантики. 3. Неоромантизм в російській літературі. 4. Авторські світи англійських неоромантиків. 5. Особливості американської неоромантичної літератури. 6. Неоромантизм в літературі Франції.	34	4	12			18	34	4	12			18
Разом за змістовим модулем 2	54	8	12			34	56	8	12			34

Усього годин	90	16	14		60	90	16	14		60
--------------	----	----	----	--	----	----	----	----	--	----

5. Методи навчання:

Лекція, дискусія, постановка й обговорення проблемних питань, виконання творчих і самостійних завдань, робота в наукових бібліотеках, мережі Інтернет.

6. Методи контролю:

Співбесіди, оцінювання усних відповідей, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, письмових завдань, що виносяться на самостійне опрацювання, відповідь під час заліку.

7. Питання для підсумкового контролю

1. Погляди сучасних вчених на зміст категорії «перехідність». Перехідні художні системи: неокласицизм, неоромантизм, неореалізм.
2. Перехідні культурно-історичні епохи.
3. Ознаки романтизму, які були засвоєні неоромантиками.
4. Специфічні для неоромантизму принципи та настанови.
5. Сутність категорій «світ автора», «авторський світ», «художній світ», «картина світу».
6. Місце опозиції «свобода – цивілізація» в авторських світах неоромантиків.
7. Неоміфологізм авторських світів неоромантиків.
8. Характер вирішення проблеми життя і смерті письменниками-неоромантиками.
9. Місце мотиву двійництва у творах неоромантиків.
10. Стилзація у творчості письменників-неоромантиків.
10. Мрія про мистецтво майбутнього як синтез усіх видів мистецтва - ознака естетичної програми неоромантизму.
11. Своєрідність долі неоромантизму в українській літературі; неоромантизм та авангардизм.
12. Авторські світи Дж. Конрада, Р. Кіплінга, А. Конан-Дойла, О.С. Гріна, Дж. Лондона, Е. Ростана.

8. Розподіл балів, що присвоюються здобувачам

Поточний контроль							Модульний контроль	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				
30				60				90
T1	T2			T5	T6			
10	20			15	45			

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література

1. Авторские миры в художественном тексте: учебное пособие / Отв.ред. Н.М.Раковская. Одесса, 2011.
2. Авторские миры в художественном тексте. Стратегии анализа / Отв. ред. Н.М. Раковская. Одесса, 2014.
3. *Барабаш Ю.Я.* Сковорода і Котляревський: до проблеми «кінець – перехід – початок». Вулиця крокодилів / Невський проспект. І пози ними. Київ, 2017.
4. *Бойко М.Н.* XX век. «Вторая реальность» культуры и ее новые измерения (Фрейд, Шпенглер. Станиславский). Искусство в ситуации смены циклов / Отв. ред. Н.А. Хренов. М., 2002.
5. *Кормалова Е.Ю.* Неоромантизм в культуре Серебряного века. Омск, 2005.
6. *Луков В.А.* Неоромантизм: термин в тезаурусном ключе. *Тезаурусный анализ мировой культуры*: Сб. научн. трудов. Вып. 19 / Под общ.ред. проф. Вл.А.Лукова. М., 2009.
7. *Луков В.А.* Неоромантизм во Франции. *Информационно-гуманитарный портал «Знание. Понимание. Умение»*. 2012. № 1. URL: http://www.zpu-journal.ru/e-zpu/2012/Lukov_Neo-romanticism
8. *Майборода Н.В.* Національна специфіка українського неоромантизму. *Проблеми славістики*. Луцьк, 2004. Число 3 – 4.
9. *Минералова И.Г.* Анализ художественного произведения. Стиль и внутренняя форма: Учебное пособие. Москва, 2017.
10. *Неженец Н.И., Неженец И.Н.* Эстетическая мысль символизма. Москва, 2017.
11. *Римарь Н.Т.* Порог и язык порога. *Поэтика рамы и порога: функциональные формы границы в художественных языках*. Самара, 2006.

12. Сайко Э.В. Будущее как фактор развития: новый уровень или новый цикл на исторической вертикали развития социума. *Искусство в ситуации смены циклов* / Отв. ред. Н.А. Хренов. М., 2002.
13. Соколов К.Б. Картина мира и искусство в периоды социальных перемен. Социологический аспект перехода в истории культуры и художественная жизнь. *Искусство в ситуации смены циклов* / Отв. ред. Н.А. Хренов. М., 2002.
14. Степанова А.А. Поэтология фамустовской культуры. «Закат Европы» Освальда Шпенглера и литературный процесс 1920-1930-х гг. Днепропетровск, 2013.
15. Толмачев В.М. От романтизма к романтизму. Американский роман 1920-х годов и проблема романтической культуры. М., 1997.
16. Царик Д.К. Типология неоромантизма. Кишинев: Штиинца, 1984. 164 с.
17. Яровенко Д.С. Т.Л.Щепкина-Куперник – переводчик французской драматургии (Театр Ростана). Дисс. ... канд. филол. наук. М., 2015.
18. Lis-Czapiga A. Неоромантизм как предмет рефлексии в современном русском литературоведении. *Русская литература конца XIX – XXI века: диалог с традицией*: монография /pod red. Naukową Natalii Maliutiny, Agnieszki Lis-Czapigi. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2014.
19. Litwinow J. Proza Aleksandra Grina / Jerzy Litwinow. Poznań, 1986.
20. Talley Sh. Ambrose Bierce and the Dance of Death / Sharon Talley. Univ.of Tennessee Press, 2009.

14. Електронні інформаційні ресурси:

1. www.library.edu-ua.net/ – Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського
2. <http://www.nbu.gov.ua> – веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського
3. <http://www.nplu.org> – веб-сайт Національної парламентської бібліотеки України
4. <http://www.ukrbook.net> – веб-сайт Книжкової палати України імені Івана Федорова
5. <http://library.zntu.edu.ua/res-libr-el.html> – веб-сайт “Бібліотеки в мережі Internet”
6. info@lib.ua-ru.net – наукова електронна бібліотека “Веда”
7. Journals.uran.i.ua – “Наукова періодика України”

АНОТАЦІЯ

вибіркова дисципліна

«Авторські світи письменників-неоромантиків»

проф. Мусій В.Б.

Один з головних напрямів сучасної гуманітаристики – визначення змісту таких категорій культури і літератури, як «поріг», «перехід», «порубіжжя». В процесі викладання дисципліни «Авторські світи письменників-неоромантиків» виявляються ознаки літератури перехідної культурно-історичної епохи, коли здійснювався рух від реалізму та натуралізму – до неоромантизму. Цей рух призвів до поєднання у художньому творі елементів різних естетичних систем. Одною з головних ознак літератури неоромантизму є посилення суб'єктного плану художнього твору. Звідси – вихід на перший план проблеми авторських світів. Увагу здобувачів сфокусовано не тільки на тому, що кожен з неоромантиків (Р.Л. Стівенсон, А. Конан-Дойл, Дж. Конрад, Р. Кіплінг, О. Грін) – окрема творча індивідуальність, але й на принциповій нетотожності таких категорій, як «художній світ автора» та «авторський світ». Мета дисципліни – забезпечення ґрунтовної підготовки здобувачів освіти у галузі літературознавства, а саме – розуміння сутності зміни естетичних парадигм в процесі розвитку літературного процесу для подальшого використання знань та навичок здобувачів у їхній майбутній науковій та викладацькій практиці.

Аннотация

выборочной дисциплины

«Авторские миры писателей-неоромантиков»

проф. Мусий В.Б.

Одно из направлений современной гуманитаристики – определение смысла таких категорий, как «порог», «переход», «приграничье». В процессе преподавания дисциплины «Авторские миры писателей-неоромантиков» останавливается внимание на признаках литературы переходной культурно-исторической эпохи, когда осуществлялось движение от реализма и натурализма к неоромантизму. Это движение привело к соединению в художественном произведении элементов разных эстетических систем. Одним из главных признаков литературы неоромантизма является усиление субъектного плана произведения, субъективности картины мира в нем. Отсюда – выход на первый план проблемы авторских миров. Внимание слушателей обращается не только на то, что каждый из неоромантиков (Р.Л.Стивенсон, А.Конан Дойл, Дж.Конрад, Р.Киплинг, А.Грин) – отдельная творческая индивидуальность, но и на принципиальном различии содержания таких категорий, как «художественный мир автора» и «авторский мир». Цель дисциплины – обеспечение подготовки слушателей в области литературоведения, а именно – понимание сущности смены эстетических парадигм в процессе развития литературного процесса для дальнейшего

использования ими полученных знаний и умений в будущей научной и преподавательской практике.

SUMMARY

selective discipline

“Author’s worlds of non-romantic writers”

Prof. Musiy V.B.

One of the directions of modern humanitaristics is the definition of the meaning of such categories as the "threshold", "transition", "borrowed". In the process of teaching the discipline "Author’s worlds of non-romantics writers" attention is dwelling on signs of literature of the transitional cultural and historical era, when a movement from realism and naturalism to neoromantism was carried out. This movement led to a compound in the artwork of elements of different aesthetic systems. One of the main signs of the literature of neoromantism is the strengthening of the subject plan of the work, the subjectivity of the picture of the world in it. From here - access to the first plan the problems of the author's worlds. The attention of the listeners is drawn not only to the fact that each of the neoromantics (R.L. L. Stevenson, A. Conan Doyle, J. Conrad, R. Kipling, A. Grin) is a separate creative personality, but also on the principal difference in the content of such categories as the "artistic world of the author" and "author's world". The purpose of the discipline is to ensure the preparation of listeners in the field of literature science, understanding the entity of the transmission of aesthetic paradigms in the process of developing a literary process for the further use of their knowledge and skills in future scientific and teaching practice.